Trøndelag Fylkeskommune
Seksjon næring og virkemiddelforvaltning
Att.: Albertine Vian Rekdal
Fylkets hus
7735 Steinkjer

Stjørdal, 26.10.2026

Dette brevet sendes på vegne av Naturvernforbundet Trøndelag, NJFF Nord-Trøndelag og Birdlife Trøndelag

Klage på vedtak om tillatelse til torskeoppdrett på lokalitet 45307 Haraflesan i Osen kommune

Forum for natur og friluftsliv (FNF) Trøndelag viser til Trøndelag fylkeskommunes vedtak av 05.10.2026. Vedtaket gir Ode AS tillatelse til oppdrett av torsk på ny lokalitet 45307 Haraflesan i Osen kommune, til sammen 3 500 tonn MTB. FNF Trøndelag klager på vedtaket.

Innledning

FNF med tilknyttede organisasjoner er svært overrasket over tillatelsen fra Trøndelag fylkeskommune. Ode AS søkte om tiltaket i 2022, og den offentlige høringen ligger mange år tilbake i tid. Etter 2022 er kunnskapsgrunnlaget knyttet til risiko ved torskeoppdrett vesentlig styrket. I tillegg har ansvarlig selskap, Ode AS, hatt flere tilfeller med rømning av torsk fra åpne merder. FNF ser med bekymring på Ode AS sin plan om å etablere en «cluster» av torskeanlegg i Osen kommune, og Fylkeskommunens godkjenning av dette anlegget på Haraflesan. Det foreligger alvorlige mangler ved Fylkeskommunens vedtak, og føre-var prinsippet er ikke engang vurdert. Det er også et paradoks at det innenfor laks- og ørretoppdrett er tatt til orde for lukkede anlegg for å hindre rømning og sykdomsspredning, samtidig som Fylkeskommunen i Trøndelag nå har gitt tillatelse til å introdusere en helt ny art - oppdrettstorsk - i åpne merder.

I det følgende vil FNF gjennomgå det oppdaterte kunnskapsgrunnlaget knyttet til risiko ved torskeoppdrett, konkrete tilfeller med rømning fra torskemerder hos Ode AS, samt vise til at tiltaket krever konsekvensutredning. Det kreves samtidig oppsettende virkning for tillatelsen om torskeoppdrett.

Fiskeridirektoratet skrev i sin uttalelse 02.10.2023 at kunnskapsgrunnlaget om påvirkning på villtorsk «fremstår som svært mangelfullt», og la til grunn at fylkeskommunen ville gjøre en grundig vurdering av føre-var-prinsippet. Den vurderingen er ikke gjort, og vedtakets begrunnelse avfeier føre-var-prinsippet uten drøfting. Vedtaket beskriver i tillegg gytefeltene rundt lokaliteten feil, bygger på en smittevurdering fra Mattilsynet som bruker lengre avstand til gytefeltene enn Fiskeridirektoratet, og legger til grunn søknadsdokumenter som ikke viser relevant historikk frem til vedtakstidspunktet.

1. Styrket kunnskapsgrunnlag: uakseptabel risiko for kysttorsken

Fiskeridirektoratet er fiskefaglig instans ved vurderingen av søknad om etablering av akvakultur. Deres uttalelse om Haraflesan ligger tilbake til 2023. Fiskeridirektoratets vurdering burde vært oppdatert før Fylkeskommunens vedtak i 2026. Over tid har det vært et svakt kunnskapsgrunnlag for å tillate torskeoppdrett, særlig som følge av risiko for negativ påvirkning av kysttorsk. I 2025 presenterte Havforskningsinstituttet oppdatert kunnskap om torskeoppdrett og negative effekter på kysttorskbestander. Fiskeridirektoratet gjør sine vurderinger basert på havforskningsinstituttets rapporter:

> Fiskeridirektoratet legger til grunn i alle saker best tilgjengelig kunnskap. Havforskningsinstituttet er vår primære kunnskapsleverandør. Havforskningsinstituttets risikorapporter for norsk fiskeoppdrett er en sammenstilling av eksisterende kunnskap. De er Fiskeridirektoratets viktigste kunnskapsgrunnlag når vi gir uttalelse i saker som gjelder torskeoppdrett (Fiskeridirektoratets uttalelse vedrørende søknad om torskeoppdrett på Fornes, Nordland, 4.7.2023).

Havforskningsinstituttets (HI) rapport «Negative effekter på kysttorskbestander som følge av torskeoppdrett i åpne merder i sjø – Risikovurdering og kunnskapsstatus 2025», av 9. desember 2025, er kort nevnt i Fylkeskommunens vedtak. FNF mener imidlertid at Fylkeskommunen verken har tilstrekkelig kunnskap om gytefeltene i områdene rundt Hareflesan, kysttorskbestanden i området, eller risikoen for rømning og gyting i merd. Det er en grunn til at Fiskeridirektoratet er satt til å gi fiskefaglige anbefalinger. I etterkant av Fiskeridirektoratets vurdering av lokaliteten Haraflesan, har HI påvist at egg gytt i merd kan overleve til kjønnsmoden torsk, og at det er større risiko for krysning mellom oppdrettstorsk og kysttorsk. HI anser av denne grunn at gyting i merd kan være «betydelig mer alvorlig» enn rømming. Se sammendraget i rapporten fra 2025:

> Status på kjønnsmodning viser at det er en betydelig andel som når stadiet for gyting i merd. Overlevelse fra egg gytt i merd til kjønnsmoden torsk er påvist, men kunnskapen om dette er svak og fragmentert. Hvis slik overlevelse er av en viss størrelsesorden kan gyting i merd være betydelig mer alvorlig enn rømming i et regionalt perspektiv.

Slik HI oppsummerer i sitt sammendrag av rapporten, vil mengden oppdrettstorsk som får gyte i merd og antall fisk som rømmer, vurdert i forhold til tilstanden på kysttorskbestanden, være avgjørende for hvor stor den genetiske påvirkningen på kysttorskbestandene kan bli. Risikoen er større for kysttorskbestanden i områder hvor bestanden er svak. For området Osen kommune angir HI sin rapport at kysttorskbestanden er svak:

> Vurdering av status for kysttorskbestanden mellom 62°N og 67°N gjort av ICES, konkluderer med lav biomasse og redusert gytebestandsmål for bestanden og det vurderes følgelig at det er høy sannsynlighet for at kysttorskbestanden er svak.

Og HI knytter dette til bestandens tilstand:

> Selv om produksjonen av oppdrettstorsk i området mellom 62°N og 67°N ikke vurderes som høy, er tilstanden til kysttorskbestanden i området svak og dermed antatt å være lite motstandsdyktig mot eventuell genetisk innkrysning fra oppdrettstorsk.

Parallelt med denne utviklingen har torskeoppdrettsnæringen vært i sterk vekst, og følges tett av havforskere på grunn av risiko for genetisk kryssing fra rømt oppdrettstorsk og gyting i merd nær de sårbare, ville kysttorskfeltene. Den omsøkte lokaliteten befinner seg i nærhet til nettopp slike kysttorskfelter slik det vil gjennomgås nedenfor. Selskapet som Fylkeskommunen har gitt tillatelse til å etablere torskeoppdrettsanlegget på Haraflesan, Ode AS, har også en alvorlig historikk knyttet til rømming. Det vises særlig til rømning av 87 000 oppdrettstorsk i Voldsfjorden i 2022, hvor kun 492 av fiskene ble gjenfanget.

2. Vedtaket undervurderer gytefeltene

Vedtaket s. 7 sier at alle gytefeltene i området er «C-Lokalt viktig», og at ingen er regionalt eller nasjonalt viktige. Det stemmer ikke med Fiskeridirektoratets uttalelse 02.10.2023, som fylkeskommunen selv viser til.

Et regionalt og et nasjonalt viktig gytefelt kan nås. Fiskeridirektoratet oppgir et gytefelt av regional verdi i Svesfjorden, ca. 8,7 km øst-nordøst for lokaliteten. Direktoratets spredningssimulering viser høy sannsynlighet (over 10 prosent sammenliknet med utslippspunktet) for at egg og larver fra gyting i merdene ender i Svesfjorden og i «det nasjonalt viktige gytefeltet i Jøssundfjorden i Flatanger kommune» (s. 6). Vedtaket gjengir andre deler av uttalelsen, men nevner verken simuleringen eller de to feltene.

C-merket bygger på et ufullstendig grunnlag. Vedtaket s. 7 forklarer at gytefelt verdsettes etter eggmengde og hvor godt egg holdes tilbake på feltet. Fiskeridirektoratet skriver at alle gytefeltene i kommunen «er kartlagt uten strømmodellering og har ingen informasjon om tilbakeholdelse av egg» (s. 2). Verdsettingen av feltene ved Haraflesan bygger dermed bare på eggmengde. Den sier ingenting om hvorvidt egg fra merdene vil bli liggende på feltene. Vedtaket beskriver selv kategori C som områder «det knytter seg mer usikkerhet til». At feltene er satt i kategori C, kan derfor ikke brukes som begrunnelse for at et anlegg i nærheten er uproblematisk.

Vedtaket oppgir ingen avstander. Det sier bare at lokaliteten ligger «i god avstand» fra gytefeltene.

Da gyting i merd og smitte fortsatt er en av hovedutfordringene, definert av HI kan ikke FNF Trøndelag se at avstanden til svært mange viktige gytefelt i umiddelbar nærhet er tilstrekkelig. Vedtaket forkaster bruken av føre var-prinsippet uten drøfting, også på dette området.

3. Mattilsynets vurdering bygger på feil avstand

Vedtaket s. 8 legger til grunn at Mattilsynet har vurdert at lokaliteten ikke gir uakseptabel smitterisiko for villtorsk. Den vurderingen tar utgangspunkt i en avstand som er lengre enn den Fiskeridirektoratet oppgir.

Mattilsynet bruker en faglig avklaring fra våren 2022. Ved avstander under 2,5 km til gytefelt, eller når strømretning eller andre forhold gir grunn til å anta smitterisiko, henter Mattilsynet smitte- og spredningskart fra HI. For Haraflesan la Mattilsynet til grunn at nærmeste gytefelt ligger «om lag akkurat 2,5 km (så vidt over)» østover. Mattilsynet hentet ikke kart, og begrunnet det med avstanden, åpent havområde og at strømmen ikke går entydig mot gytefeltene. Avstanden er den samme som i søkerens påvirkningsvurdering.

Fiskeridirektoratet oppga en måned tidligere 2,1 km til gytefeltet i Osenfjorden. Med Fiskeridirektoratets tall ligger lokaliteten under Mattilsynets egen terskel, og spredningskart skulle vært hentet. I tillegg ligger gyteområdet ved Kvalværbakken om lag 2 km sørvest.

Mattilsynet skrev at søkerens egne smittekart «viser en viss påvirkning retning gytefeltene», men at strømmen er relativt svak og lite ensrettet østover mot gytefeltene. Mattilsynet noterte at spredningsstrømmen på 41 meter går mot nord, men vurderte bare retningen mot gytefeltene i øst. Ifølge Fiskeridirektoratet går mest vannutskifting på spredningsdypet mot nord og nordøst. Direktoratets simulering viser at egg og larver kan nå Svesfjorden øst-nordøst for lokaliteten og Jøssundfjorden i Flatanger.

4. Sjøfugl: Rapportens gjengivelse og motstridende informasjon.

Vedtaket s. 8 sier at kartleggingen «foregikk gjennom et helt år». Rapporten bygger på fire kartleggingsdager fra 09.09.2025 til 19.05.2026, ingen i juni til august (Norconsult 31.08.2026, kap. 2.1 og 2.3). Rapporten opplyser at alle fire rundene hadde sørlig eller østlig vind (kap. 2.3).

Rapporten dokumenterer hekkende svartbak og sildemåke på tre holmer ved Haraflesan, og fiskemåke (VU) der de fleste så ut til å ligge på reir (kap. 4.2). Nærmeste hekkeholme ligger ca. 250 meter fra anlegget (kap. 6.1). Konsulentens vurdering av påvirkningen som liten gjelder «forutsatt at aktiviteten ikke innebærer regelmessig ferdsel helt inn mot hekkeholmen» (kap. 6.1). Vedtaket gjengir ikke avstanden eller forutsetningen, og har ingen vilkår om ferdsel, lys eller overvåking.

Rapporten utelukker slamopphoping fordi det «må derfor antas at strømmen i området er relativt sterk» (kap. 6). Vedtaket s. 6 beskriver spredningsstrømmen som «noe svak», med risiko for «akkumulering av organisk materiale under og ved omsøkt anlegg». Mattilsynet beskriver lokaliteten som «strømsvak» (vedlegg til vedtak 03.11.2023).

Rapporten registrerte 23 ærfugl (VU) ved Haraflesan 19.05.2026 (tabell 4-5). For Buarøy samme dag skriver rapporten at fravær av rugende ærfugl «gir ikke grunnlag for å konkludere med at lokaliteten ikke benyttes til hekking». Ved Haraflesan er det ikke gjort en tilsvarende vurdering. Etter forvaltningsloven § 17 skal saken være «så godt opplyst som mulig før vedtak treffes». Etter § 25 skal begrunnelsen nevne «de faktiske forhold som vedtaket bygger på».

5. Føre-var-prinsippet er ikke vurdert

Vedtaket fra Fylkeskommunen s. 5 slår fast i én setning at kunnskapsgrunnlaget er tilstrekkelig (naturmangfoldloven § 8), og i én setning at føre-var-prinsippet ikke kommer til anvendelse (§ 9). Det står ingen begrunnelse for noen av konklusjonene. I vedtaket s. 6 fremgår at Fiskeridirektoratet «påpeker videre usikkerheten», men uttalelsen fra direktoratet 02.10.2023 er tydeligere. Direktoratet kalte kunnskapsgrunnlaget om påvirkning på villtorsk «svært mangelfullt», var bekymret for gytefeltene og eventuelle sårbare lokale bestander, og pekte på at høy biomasse gjør tiltak ved kjønnsmodning «betydelig mer krevende». Direktoratet la til grunn at fylkeskommunen ville gjøre en grundig vurdering av om føre-var-prinsippet skulle brukes. Allerede i 2022 frarådet direktoratet dispensasjonen fordi den ville «vesentlig tilsidesette nasjonale interesser knyttet til bevaring av kysttorsk». Når kunnskapsgrunnlaget Fiskeridirektoratet baserte sine vurderinger på i etterkant er styrket og har påvist mer konkretisert risiko, er den gjenværende usikkerheten knyttet til *omfanget* av konsekvensene i kjernen av hva føre-var prinsippet skal beskytte:

> Når det treffes en beslutning uten at det foreligger tilstrekkelig kunnskap om hvilke virkninger den kan ha for naturmiljøet, skal det tas sikte på å unngå mulig vesentlig skade på naturmangfoldet. Foreligger en risiko for alvorlig eller irreversibel skade på naturmangfoldet, skal ikke mangel på kunnskap brukes som begrunnelse for å utsette eller unnlate å treffe forvaltningstiltak (naturmangfoldloven § 9)

Genetisk påvirkning er beskrevet som lite reversibel, og Fylkeskommunen erkjenner selv at kunnskapen er mangelfull (vedtaket s. 7). Sett hen til det risikobildet som er dokumentert av HI, kysttorskens betydning, og de svake bestandene av kysttorsk i Trøndelag, er det vanskelig å se saker hvor føre-var prinsippet treffer bedre enn her. Ved offentlig myndighetsutøvelse «skal» prinsippet legges til grunn som retningslinje slik det fremgår av nml § 7. Dette er særlig alvorlig når Fiskeridirektoratet allerede i 2023 pekte på betydningen av dette prinsippet i saken. FNF mener Fylkeskommunens begrunnelse og faglige vurderinger også er mangelfulle for øvrig.

I vedtak truffet av Nordland fylkeskommune er også risikoen for kysttorskbestanden tillagt avgjørende vekt ved vurdering av torskeoppdrett. Det vises til blant annet til avslag på søknad om etablering av torskeoppdrett for Ode AS på en lokalitet i Bindal kommune, Nordland, 13.12.2024:

> Søker skisserer en rekke risikoreduserende tiltak dersom de skulle få godkjent lokaliteten. Nordland fylkeskommune vurderer at til tross for en rekke risikoreduserende tiltak som søker skisserer vil det fortsatt være en risiko for at uønskede hendelser som gyting i merd og rømming vil kunne oppstå. Det er gytefelt/gyteområder/kysttorskbestand i nærheten som kan påvirkes. Side 16 av 17
>
> Nordland fylkeskommune er av den oppfatning av at en bærekraftig oppbygging av torskeoppdrettsnæringen avhenger av at anleggene lokaliseres i områder det vil oppstå minst mulig skade på naturmiljøet dersom gyting i merd eller rømming skulle oppstå. Lokalitetens plassering er etter vårt syn ikke er forenlig med forvaltningsrådene fra HI.

FNF mener de samme forholdene gjør seg gjeldende for lokaliteten Haraflesan i Osen kommune, Trøndelag og savner en vurdering av de samme momentene fra Trøndelag fylkeskommune. I den aktuelle saken i Bindal lå nærmeste gytefelt 4,5 km unna torskeoppdrettsanlegget, mens nærmeste gytefelt fra Hareflesan ligger 2,1 km unna.

6. Søknadsdokumentene gir ikke et riktig bilde av selskapet i dag

Søknaden er fra 09.08.2022. Vedtaket legger søkerens dokumentasjon til grunn uten å kontrollere den mot det som har skjedd siden.

Rømming
Søkerens påvirkningsvurdering sier at selskapet ikke har opplevd rømming. Om lag 87 000 torsk rømte fra selskapets anlegg i Voldsfjorden høsten 2022, og om lag 3 000 fra anlegget i Korsnesfjorden i august 2024 (Undercurrent News 16.12.2022 og 17.01.2025). Fiskeridirektoratet viste til rømmingen i Møre og Romsdal i september 2022 allerede i uttalelsen 02.10.2023. Vedtaket nevner ikke rømmingene.

Krysning med villtorsk
Søkerens notat sier at krysning mellom oppdrettstorsk og villtorsk ikke er påvist, og viser til van der Meeren mfl. (ICES CM 2012/P:11). Den samme studien fant at avkom fra gyting i merd overlevde som larver, ble rekruttert til gytebestanden og selv reproduserte. Notatet gjengir bare den delen som støtter søknaden.

Gyting i merd
Søkerens notat sier at kjønnsmodning og gyting i merd blir tilnærmet null med lysstyring. Fiskeridirektoratet viste i 2023 til at gyting i merd nylig var dokumentert, og at anlegg var pålagt å nødslakte betydelige mengder torsk. HI anser fortsatt gyting i merd som en av de største utfordringene. Vedtaket s. 8 og 9 sier at selskapet har «et godt dokumentert behov», og at risikoen reduseres gjennom drift og teknologi. Opplysningene over tilsier at fylkeskommunen burde ha kontrollert søkerens påstander før de ble lagt til grunn, jf. forvaltningsloven § 17.

7. Søknaden utløser krav om konsekvensutredning

Forskrift om konsekvensutredning gjelder for planer og tiltak etter både plan- og bygningsloven og andre lover. Det skal ved etablering av et akvakulturanlegg vurderes om tiltaket «kan få vesentlige virkninger for miljø eller samfunn» da akvakultur er inntatt som ett av tiltakene i KU-forskriftens vedlegg II. Dette følger av KU-forskriftens § 8. Kriteriene for hva som nærmere utgjør vesentlige virkninger for miljø eller samfunn fremgår av forskriften § 10. Se første ledd:

> I vurderingen av om en plan eller et tiltak kan få vesentlige virkninger for miljø eller samfunn, skal det ses hen til egenskaper ved planen eller tiltaket, jf. annet ledd og planen eller tiltakets lokalisering og påvirkning på omgivelsene, jf. tredje ledd. Det skal også i nødvendig grad ses hen til egenskaper ved virkninger nevnt i fjerde ledd.

Egenskaper ved tiltaket - annet ledd, bokstav a og d

Tiltaket det søkes om gjelder introduksjon av ny art med 3500 tonn oppdrettstorsk i åpne merder. Det er altså tale om et stort kvantum, og et stort påvirkningsområde selv om anleggets overflate er begrenset i areal. At det søkes om etablering i åpne merder er en egenskap ved tiltaket som utgjør en særlig risiko som følge av kunnskapsgrunnlaget gjennomgått ovenfor. I vurderingen av risiko for ulykker etter KU-forskriften § 10 annet ledd bokstav d, er risiko for ulykker i form av rømming nærliggende og med høyt skadepotensial. Dette særlig som følge av at Ode AS har alvorlig historikk med rømminger fra deres torskeoppdrettsanlegg. Hvilke virkninger en rømming kan forårsake for særlig kysttorsk er gjennomgått ovenfor, og FNF minner om at Ode AS ved både rømmingen i 2022 og 2024 knapt evnet å gjenfange noen individer. I hendelsen fra 2024 var det en yrkesfisker som

gjenfanget det vesentligste av torsken. Dette viser at Ode AS verken evner å hindre alvorlige ulykker med rømming, eller evner å redusere konsekvensene ved en eventuell ulykke ved Hareflesan. Denne risikoen tilsier at etableringen kan få vesentlige virkninger på miljø og samfunn.

Lokalisering og påvirkning på omgivelsene - tredje ledd bokstav a

Lokalisering og påvirkning på omgivelsene omfatter en vurdering av om planen eller tiltaket kan medføre eller komme i konflikt med blant annet prioriterte arter. Kysttorsk er en prioritert art og det er klart at etableringen kan komme i konflikt med bevaringen av denne arten jf. det som er gjennomgått ovenfor om gyteområder i nærheten av lokaliteten og tilstanden til kysttorskbestanden på denne lokaliteten. At kysttorsken er en prioritert art er fremhevet i en av uttalelsene i saken fra fiskerifaglig myndighet, Fiskeridirektoratet, i forbindelse med høring om dispensasjonsvedtaket for Hareflesan. Fiskeridirektoratet pekte der at vedtaket ville *«tilsidesette nasjonale interesser knyttet til bevaring av kysttorsk».* I tillegg er det andre, viktige naturverdier i området. Også forholdene ved lokaliteten og påvirkningen på omgivelsen taler derfor for at det gjelder krav om KU.

Tiltakets virkninger tilsier samlet sett krav om KU – fjerde ledd

I KU-forskriften § 10 fjerde ledd er det angitt:

> I vurderingen av om planen eller tiltaket kan få vesentlige virkninger og følgelig skal konsekvensutredes, skal det ses hen til virkningenes intensitet og kompleksitet, sannsynlighet for at virkningene inntreffer og når de inntreffer, varighet, hyppighet og mulighet for å reversere eller begrense dem, om virkningene strekker seg over landegrensene eller til marine områder utenfor nasjonal jurisdiksjon, samt samlede virkninger av forslaget til plan eller tiltak og andre eksisterende, godkjente eller planlagte planer eller tiltak.

Det faglige kunnskapsgrunnlaget har påvist at torsk i oppdrett kan gyte i merd, at egg kan spre seg over lange avstander fra åpne merder, samt at egg fra oppdrett kan nå stadiet til kjønnsmoden torsk. Dette i tillegg til risiko for rømning fra åpne merder gjør at det foreligger en nærliggende og reell risiko for at kysttorskbestanden krysser med oppdrettstorsk. Risikoen er annerledes enn for laks og ørret, som ikke gyter i merd. Ny kunnskap har også stadig påvist at risikoen er høyere enn næringen selv har antatt. Selv om det ikke er påvist *hvor høy* risikoen er for at kysttorsken krysser med oppdrettstorsk, er konsekvensene ved slik kryssing ansett som svært alvorlige i Trøndelag hvor kysttorskbestanden er svak. HI sin uttalelse i rapporten fra 2025 gjentas i denne sammenheng:

> Selv om produksjonen av oppdrettstorsk i området mellom 62°N og 67°N ikke vurderes som høy, er tilstanden til kysttorskbestanden i området svak og dermed antatt å være lite motstandsdyktig mot eventuell genetisk innkrysning fra oppdrettstorsk.

At Nordland Fylkeskommune i det nevnte avslaget på etablering i Bindal, oppfattet kunnskapsgrunnlaget dit hen at torskeoppdrett burde etableres i områder med minst mulig skade på naturmiljøet dersom gyting i merd eller rømming skulle oppstå, er også et forhold som tilsier at søknaden om etablering i nær gytefelt til kysttorsk mellom 62°N og 67°N utløser krav om KU.

At risikoen for genetisk utvanning av kysttorsk er langvarig og irreversibel, er også momenter av særlig vekt ved vurderingen av vesentlige virkninger. At det gjelder vesentlige virkninger for *miljø og samfunn* er videre klart som følge av kysttorskens nasjonale betydning.

Fylkeskommunen har heller ikke foretatt en vurdering av tiltaket sett i sammenheng med de samlede omsøkte tiltakene for området og risikoen for kysttorsk og andre arter. Slik det fremgår av departementets veileder til KU-forskriften § 10 blir dette en for snever tilnærming, se pkt. 1.3:

> Det legges til grunn at irreveribilitet og eventuell samvirke med andre planlagte og realiserte prosjekter (kummulative virkninger) er de sentrale elementene å vurdere.

Det vises også til EU-domstolens praksis knyttet til direktivkrav om konsekvensutredning, oppsummert i sak Regione Puglia, C-110/20, premiss 50 til 52. Premiss 51 og 52 siteres her:

> Selv om det præjudicielle spørgsmål vedrører fortolkningen af direktiv 94/22, skal det med henblik på at give den forelæggende ret et fuldstændigt svar ligeledes undersøges, om muligheden for at tildele én og samme enhed flere tilladelser til tilstødende områder, der samlet set omfatter et større areal end det, som den nationale lovgiver har anset for egnet til rationel styring af efterforskningsprogrammet, er i overensstemmelse med de krav, der følger af VVM-direktivet.
>
> Det skal i denne forbindelse bemærkes, at det ifølge Domstolens praksis vedrørende dette sidstnævnte direktiv kan være nødvendigt at tage hensyn til den kumulative virkning med henblik på at undgå, at EU-lovgivningen omgås gennem en projektopdeling, der i sin helhed kan få væsentlig indvirkning på miljøet (jf. i denne retning dom af 21.3.2013, Salzburger Flughafen, C-244/12, EU:C:2013:203, præmis 37 og den deri nævnte retspraksis, og af 14.1.2016, Kommissionen mod Bulgarien, C-141/14, EU:C:2016:8, præmis 95).

Ode AS har vært tydelig på at planen er å etablere en «cluster» av torskeoppdrettsanlegg i Trøndelag. Det ligger flere søknader om etablering av tilsvarende akvakultur til behandling fra Ode AS i Trøndelag fylkeskommune, både for Osen og Flatanger kommune. KU-forskriften og det overordnede EU-direktivet krever da at det gjøres en vurdering av *de kumulative virkningene* for Ode AS sin plan om cluster med torskeoppdrett, og om dette clusteret kan få vesentlige virkninger for miljøet. Dette gjelder også søknaden om dispensasjon.

Det er for FNF opplagt at søknaden om torskeoppdrett i Hareflesan både isolert sett, og ut ifra en samlet vurdering av planlagt cluster for torskeoppdrett i området, utløser krav om konsekvensutredning etter forskriften § 10. For at KU blir aktuelt etter § 10 er det ikke nødvendig at det sannsynliggjøres at tiltaket *får* vesentlige virkninger for miljø og samfunn, det er tilstrekkelig å påvise at tiltaket «kan få» slike virkninger jf. ordlyden. Formålet med KU er jo nettopp å sikre tilstrekkelig utredning av tiltaket, for deretter å gjøre en vurdering av om risikoen er akseptabel. Fylkeskommunens konklusjon om at tiltaket ikke er underlagt krav om KU, innebærer at Fylkeskommunen anser at 3500 tonn oppdrettstorsk i åpne merder ikke kan få vesentlige virkninger for miljø og samfunn. Ut ifra det som er gjennomgått ovenfor må vurderingen til Fylkeskommunen være basert på uriktig forståelse av det faglige kunnskapsgrunnlaget, eller en feilaktig tolkning av kravene til konsekvensutredning i forskriften. Dette gjelder særlig da Fylkeskommunen ikke engang har sikret at relevante fagmyndigheter har inngitt oppdaterte vurderinger av konsekvensene.

8. Akvakulturdriftsforskriften

Plikten til å hindre gyting- og rømming er ikke nevnt. Akvakulturdriftsforskriften §§ 36 og 37, om plikt til å forebygge og hindre gyting kom inn ved forskrift 24.09.2025 nr. 1971. Den krever blant annet risikovurdering, overvåking av kjønnsmodning og snarlig utslakting når gyting er nært forestående. Vedtaket er fattet ett år senere, men omtaler ikke bestemmelsen, og vurderer ikke om den er nok på en lokalitet 2 til 9 km fra flere viktige gytefelt.

9. Gjennomføringen må vente til klagen er avgjort

Skaden vi frykter kan ikke rettes opp i ettertid. HI vektla i risikorapporten 2022-12 genetisk påvirkning tyngre enn andre virkninger fordi den «kan akkumulere over tid og er i liten grad reversibel» (gjengitt i Fiskeridirektoratets uttalelse 02.10.2023 s. 4). Settes fisk ut før klagen er avgjort, kan en klage som får medhold komme for sent. Det begjæres derfor utsatt iverksettelse både for vedtaket om tillatelse og vedtaket om dispensasjon, jf. forvaltningsloven § 42. Vedtaket s. 11 opplyser selv at det er adgang til å be om utsatt gjennomføring. Som følge av at flere miljørelaterte saker den senere tid er gjennomført før klage og eventuell rettslig prøving er avklart, er FNF særlig opptatt av at det vedtas utsatt iverksetting.

Et avslag må begrunnes, jf. forvaltningsloven § 24.

Avslutning

Vedtaket tillater 3 500 tonn oppdrettstorsk i åpne merder rundt 2 km fra nærmeste gytefelt og gyteområde, i en region der Havforskningsinstituttet vurderer kysttorskbestanden som svak. Fiskeridirektoratet kalte kunnskapsgrunnlaget svært mangelfullt og la til grunn at fylkeskommunen ville gjøre en grundig vurdering etter føre-var-prinsippet. Osen kommune overlot den samme vurderingen til fylkeskommunen da dispensasjonen ble gitt. Vedtaket drøfter verken direktoratets forutsetning, rømningshistorikken til søkeren eller spredningssimuleringen mot Svesfjorden og Jøssundfjorden.

Manglene og motsetningene er mange. Gytefeltene er beskrevet feil, og smittevurderingen bygger på en lengre avstand enn Fiskeridirektoratets. Søkerens opplysninger om rømming og gyting i merd er ikke kontrollert. Spørsmålet om konsekvensutredning er avgjort etter feil terskel og uten at anlegget er sett i sammenheng med Ode AS sine øvrige søknader. Feilene kan ha virket bestemmende inn på vedtakets innhold, jf. forvaltningsloven § 41.

FNF Trøndelag ber om:

1. at vedtaket om tillatelse til torskeoppdrett på lokalitet 45307 Haraflesan oppheves,
2. at gjennomføring/oppstart av drift på lokasjonen må avvente til klagen er behandlet

Vennlig hilsen

Forum for natur og friluftsliv Trøndelag

Fredrik Fredriksen

Fredrik Fredriksen
Koordinator
FNF Trøndelag